

Hemşirelerin Medyayı Kullanmaları: Yeni Koronavirüs Hastalığı Örneği

Using Media by Nurses: A Case of Novel Coronavirus Disease

Abdulsamed Kaya^{ID}, Arzu Kader Harmancı Seren^{ID}

SHYD 2021;8(1):132-138
doi:10.5222/SHYD.2021.68553

Cite as: Kaya A, Harmancı Seren AK. Hemşirelerin medyayı kullanmaları: yeni koronavirüs hastalığı örneği. Sağlık ve Hemşirelik Yönetim Dergisi. 2021;8(1):132-138.

Öz

Kitle iletişim araçlarını anlatmak için kullanılan medya, topluma ilişkin mesajların ve bilgilerin aktarılmasını sağlamaktadır. Yapılan araştırmalara göre medya, kamu çıkarları ve politikalar konularında kitleleri etkilemede önemli bir güce sahiptir. Hemşireler, bireysel veya mesleki kuruluşlar aracılığıyla medyayı öncelikli olarak ele alarak, mesleğin medyadaki imajını ve mesleği etkileyen politika sorunlarını ortaya koymada etkili olabilirler. Hemşirelik araştırmalarını kamuoyuna sunmaya ve medyayı bu amaçla kullanmaya yönelik daha tutarlı bir yaklaşım, halkın hemşireliği olduğu gibi algılamasını sağlayacak ve araştırma kullanımını destekleyecektir. Bu derlemede, hemşirelerin medya aracılığıyla neler yapabileceği konusunda temel bilgiler verilmeye çalışılmış ve 2019 yılı sonunda Çin'in Wuhan kentinde Mart 2020'de de Türkiye'de ilk kez ortaya çıkan yeni Koronavirüs hastalığı sürecinde medyada yer alan hemşirelikle ilgili eylemler incelenmiştir.

Anahtar sözcükler: Hemşirelik, medya, sağlık politikası, yeni koronavirüs hastalığı, COVID-19

Abstract

The term "media" used to explain the mass media provides the transmission of messages and information regarding the society. According to the researches, media has an important power in influencing the masses in terms of public interests and policies. By addressing the media as a priority, through individual or professional organizations, nurses can be effective in exposing the profession's image in the media and policy issues affecting the profession. A more consistent approach to presenting nursing research to the public and using the media for this purpose will enable the public to perceive nursing as it is and support the use of research. In this review, basic knowledge tried to be provided by the nurses about what to do through the media and, the actions taken in the media related to the novel coronavirus disease which emerged first at the end of 2019 in Wuhan Province of China and in March 2020 in Turkey, were examined.

Keywords: Nursing, media, health policy, novel coronavirus disease, COVID-19

Recieved / Geliş:

06.07.2020

Accepted / Kabul:

19.03.2021

Published Online / Online Yayın:

28.04.2021

Corresponding author /

Sorumlu yazar:

Abdulsamed Kaya

Muş Alparslan Üniversitesi,
Sağlık Hizmetleri Meslek
Yüksekokulu, Tıbbi Hizmetler ve
Teknikler Bölümü, Muş, Türkiye
✉ kaya.abdulsamed@gmail.com
ORCID: 0000-0001-6593-7425

A.K. Harmancı Seren

0000-0002-4478-7234

Fenerbahçe Üniversitesi, Sağlık
Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik
Bölümü, İstanbul, Türkiye.

Extended Abstract

The term “media” used to define the mass communication tools provides the transmission of messages and information for the society. The Internet, which emerged in an environment where newspapers, radio and television mean traditional media, brought along new developments that would challenge mass media. Social media, which enables the issues of public interest to be at the top of the agenda, triggers the policy change in response to several demands in this area. The individual, who is in the position of receiver of information in traditional media, has been promoted to the position of active receiver and active sender with the use of social media. Because the masses are not in the position of an audience who read the news written the previous day in newspapers, listen to the radio information provided or watch the news presented on television. Social media users are in the position of both audiences and publishers as content creators. The broader a subject is included in the news, the more likely it will be the source of concern for the public.

According to some studies dealing with approaches such as agenda setting, policy making and idea generation, the media has the power to influence the masses in a number of issues and policy areas of public interest. The results of the research have demonstrated that particularly the most practical way to convey scientific information to the public is to use media. Therefore, in order to ensure that nurses are considered as a source of medical information in the newspapers and to understand the relevant obstacles, some obstacles to using nurses as a source of information were identified as a result of a study conducted by interviewing with health reporters. Because nurses can improve the quality of health news, health journalists should become more aware of their bias and try to include more nurses in their stories. Nurses and nursing organizations should also notice the promotion of their being scientific and specialized and do more to employ journalists and public relations staff.

Novel Coronavirus Disease (COVID-19), which became a global pandemic in a short period of time, has not only resulted in medical but also some social, professional, political, economic, ethical and moral consequences. Nurses, nurse academicians, and healthcare professionals in Turkey participated in programs and panels related to COVID-19 disease in national news channels, social media and teleconferences and made current evaluations about COVID-19 disease. They expressed the role of nurses in the fight against COVID-19 and the problems experienced by healthcare professionals in national news channels. They also held meetings related to the COVID-19 disease by using many media tools. Nurses also mentioned that they are the key point in terms of public health in all kinds of programs they participated during the COVID-19 outbreak. In fact, at the end of this process, there will be a time when nurses will talk about their heroism in the fight against COVID-19 disease.

Nurses use social media and other media tools in their careers, and increase their awareness about their professional lives. It is hoped that the content and campaigns created with this awareness in mind will attract the attention of managers and politicians of health institutions that will be influenced accordingly while making decisions and developing policies.

Giriş

Kitle iletişim araçları, insanların yaşamlarında merkezi bir rol oynamaktadır. İletişim teknolojilerinin gelişmesi ve kullanımı-
nın yaygınlaşması medyanın günlük yaşamda her an her yerde bulunabilmesine olanak sağlamaktadır. Bireylerin yaşam
boyu edindikleri bilgilerde ve deneyimlerde medyanın etkisi ve rolü her geçen gün artmaktadır (Institute of Medicine, 2003).
Bu derlemede, özellikle yeni koronavirüs hastalığı (COVID-19) sürecinde hemşirelerin medyayı kullanmaları değerlendiril-
meye çalışılacaktır.

Medya ve Sosyal Medyanın Gelişimi

Kitlelere dönük iletişim araçlarını tanımlamak için kullanılan medya, topluma iletilerin/mesajların ulaştırılmasını sağlamakta
olup bu amaçla kullanılan iletişim sistemlerinin tamamı medyayı oluşturmaktadır (Kidd, 2016).

Gazete, radyo ve televizyonun geleneksel medya anlamına geldiği bir ortamda doğan internet, kitlel medyaya meydan
okuyarak yeni gelişmeleri beraberinde getirmiştir. İnternet, bir yandan e-posta gibi araçlarla kişiler arası elektronik iletişimi
yaygınlaştırırken, diğer yandan yeni nesil bir medya aracına dönüşmüştür (Kidd, 2016). Sosyal medya olarak da adlandı-
rılan bu tanımın temelini, bireylerin veya grupların etkileşimine izin veren uygulamalar oluşturmaktadır (Schroeder, 2018).
Sosyal medya, temelde kullanıcıların içerik oluşturup paylaşabilmelerini sağlayan, bu içeriğe diğer kullanıcıların çeşit-
li şekillerde tepki vermelerini olanaklı kılan internet uygulamalarını belirtmektedir (Howard ve Parks, 2012). Kamuoyunu
yakından ilgilendiren konuların gündemin üst sıralarına yerleşmesine olanak sağlayan sosyal medya, bu alanda oluşan
çeşitli isteklere yönelik politika değişikliğini tetikleyebilmektedir. Sosyal medya kullanıcıları bireylerin, belirli bir konuda çok
kisa sürede oluşturduğu kamuoyu, çeşitli sorunlarla ilgili karar vericilerin dikkatini çekebilmekte ve verilecek kararların doğ-
rultusunu etkileyebilmektedir. Bu nedenle sosyal medya, politika belirleme tartışmalarına giderek daha fazla yön vermeye

başlamıştır (Schroeder, 2018). Geleneksel medya uygulamalarında bilgiyi alan konumunda bulunan birey, sosyal medya kullanımı ile birlikte daha etkin alıcı ve gönderici konumuna yükselmiş bulunmaktadır. Çünkü kitleler artık bir önceki gün yazılan haberi gazetede okuyan, verilen radyo bilgisini dinleyen ya da televizyonda sunulan haberi izleyen seyirci gibi edilgen bir konumda bulunmamaktadırlar. Sosyal medya kullanıcıları, hem izleyici hem de içerik oluşturucusu olarak yayıncı konumunda yer almaktadırlar (Sadioğlu, 2018).

Bir konunun medyada yoğun şekilde ele alınması, kamuoyunun dikkatini ve ilgisini o konuya çekmede oldukça etkili olmaktadır. Örneğin, “Kazanılmış Bağışıklık Yetersizliği Sendromu” (AIDS) gibi başlıklarda haber medyası kamuoyunun dikkatini çekmiş ve bu hastalığın siyasetin gündemine alınmasında etkili olmuştur (Institute of Medicine, 2003).

Medyanın Toplum Üzerindeki Etkisi

Bireylerin sağlık alanı da olmak üzere pek çok konuda olgulara ilişkin görüşlerinin oluşmasında ve yaklaşımlarının şekillenmesinde medyanın etkisinin her geçen gün arttığı ileri sürülmektedir (Institute of Medicine, 2003). Bilim insanları, medyayı anlamak için birçok farklı yaklaşım ve kuram geliştirmişlerdir. Bu konudaki çalışmalarda; İngiliz Akademisyen Marshall McLuhan’ın 1962 ve 1964’te yayınlanan “Gutenberg Galaksisi” ve “Medyayı Anlamak” çalışmalarında, medyanın hem bireylerin davranışlarını hem de geniş anlamda kültürü değiştirdiğini göstermeye çalıştığı üzerinde durulmaktadır (Sadioğlu, 2018; Zheltukhina, Slyshkin, Ponomarenko, Busygina, ve Omelchenko, 2016).

Bu etkinin COVID-19 sürecinde daha da arttığı belirtilmektedir. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), özellikle sosyal medya yoluyla yapılan yanlış bilgilendirmelerin, korku, kaygı ve damgalamaya neden olabilecek söylentilerin altında yatan etmenlerin tanımlanması gerektiğine dikkat çekmiştir (Gao ve ark., 2020). Uydurma bilginin yayılması, insanların davranışlarını güçlü bir şekilde etkilerken, devlet yönetimleri tarafından alınan önlemlerin etkinliğini azaltabilmektedir (Cinelli ve ark., 2020). Birçok ülkede COVID-19 salgını sırasında kamuoyunun gündemini oluşturan yanıltıcı bilgi ve haberler ile gerçek dışı raporlar, sosyal medyada yayılmış ve dayanaksız korkulara neden olmuştur (Gao ve ark., 2020). Uydurma haberlerin ve yanlış bilgilerin gerçeklere dayalı haberlere göre daha hızlı yayılabileceğine dikkat çeken Vosoughi, Roy ve Aral (2018), bu nedenle bilginin kontrol edilmesinin önemini vurgulamışlardır. Ayrıca, toplumdaki birçok bireyin, sosyal medyada bu süreçle ilgili korku, endişe, gerilim ve kaygı gibi olumsuz duygularını belirttiğine değinilmektedir (Kramer, Guillory ve Hancock, 2014; Mihailidis ve Viotty, 2017; Niederkrotenthaler ve ark., 2019).

Medyanın Sağlık Politikası ve Hemşirelik Üzerindeki Etkileri

Yaşadığımız çağda medya her şeyi olduğu gibi sağlık politikalarını ve sağlık meslek üyelerini de etkilemektedir. Günümüzde hekimlik, hemşirelik, diyetisyenlik, ebelik gibi birçok sağlık mesleğinin klinik uygulamaları, temel mesleki ve hizmet içi eğitimleri, uygulamada ve eğitimde kullandıkları yöntemler, teknolojik ve bilimsel gelişmelerin yanı sıra medyanın etkisiyle de değişmekte ve dönüşmektedir (Kress, Godack, Berwanger ve Davidson, 2018; O’Connor ve ark., 2017). Medyanın yarattığı kamuoyu, mesleğin tanınırlığı ve mesleğe ilişkin imajı, hem sağlık uygulamalarını hem de mesleki eğitimi belirleyen politikaları geliştiren karar vericiler ve bilim insanları üzerinde baskı oluşturmakta, araştırılacak konular ile eğitim müfredatlarının yönünü ve içeriğini belirleyebilmektedir (Smith ve Watson, 2016).

Hemşireliğin mesleki gelişimini hızlandırması ve topluma daha nitelikli hizmet sunabilmesi için meslek üyelerinin gücün ve siyasetin doğasını, anlamını ve önemini kavramaları gerekmektedir. Hasta ile uzun süreli ilişki kurma olanağı bulan hemşireler, önemli bir güce sahiptirler. Hemşireler mesleki konuları gereği, hastaların/hizmet verdikleri bireylerin gereksinimlerini bilmekte ve bu bilgilerini hastanede ve toplumda bireylerin gereksinimlerinin karşılanmasına yönelik politikaların geliştirilmesinde kullanabilmelidirler. Hemşirelerin hasta savunuculuğu için harekete geçmeleri durumunda, sağlık sisteminde anlamlı değişimler yaratabilecekleri belirtilmektedir (Hallam, 2012; Salvage ve White, 2019).

Bilim insanları ve gazetecilerin yapmış oldukları araştırmaların sonuçları, bazı riskleri olmakla birlikte bilimsel bilginin medya aracılığıyla bireylere ve topluma iletilmesinin yararlı sonuçları olduğunu göstermektedir (Institute of Medicine, 2003). Solomon (2005) medyada üretilen haberlerle zaman zaman ekonomik gerekliliklerin insani gereksinimlerden daha önemli olduğu algısı yaratıldığını vurgulamaktadır. Örneğin, sağlık hizmeti sunumunda insan odaklı bir bakıştan çok sektörün ne kadar para kazandığıyla ya da hemşirelik hizmetinin maliyetiyle ilgilenildiği durumlar olabilmektedir.

Sigma Theta Tau Uluslararası Hemşirelik Onur Kurulu tarafından desteklenen “Hemşirelik ve Medya Üzerine Woodhull Çalışması”nda, hemşirelerin geleneksel medyada sağlık öykülerinde yer aldıkları belirtilirken, hemşirelerin sağlık sektörüne özgü yayınlarda %1’den daha az oranda yer almaları rahatsız edici bir bulgu olarak değerlendirilmiştir (Sigma Theta Tau International, 1997). Buresh ve Gordon (2006) yaptıkları çalışmada, bu gibi bulguların hemşireliğe yönelik gazetecilik önyargısı olarak yorumlanabileceğini ancak hemşirelerin de medyaya erişimde daha etkin davranmaları gerektiğini belirtmiştir.

Woodhull Hemşirelik ve Medya Çalışması, geçen 20 yılda hemşirelerin medyadaki görünürlüklerinin ne şekilde değiştiğini incelemek üzere 2018 yılında yinelenmiş ve yeni çalışmada da sağlıkla ilgili haberlerin yalnızca %2'sinde hemşirelere yer verildiği belirlenmiş ve dolayısıyla geçen 20 yılda bu konuda dikkat çekici bir gelişme olmadığı saptanmıştır (Mason ve ark., 2018). Bu çalışmanın bulguları sonucunda planlanan bir diğer çalışmada, gazetelerde hemşirelere yer verilmesini sağlamak, bunun önündeki engelleri ve kolaylaştırıcıları belirlemek için sağlık muhabirleriyle görüşmeler yapılmıştır. Bu çalışma sonucunda hemşirelerin medyada hak ettikleri oranda ve şekilde yer almalarının önündeki bazı engeller belirlenmiştir (Tablo 1) (Mason, Glickstein ve Westphal, 2018).

Tablo 1. Hemşirelerin medyada yer almalarının önündeki engeller

Muhabirleri hemşirelerden uzak tutan engeller

Muhabirlerin, hemşirelerin rollerini, çalışmalarını ve eğitimini tam olarak anlamamaları,
Muhabirlerin görüşme yapacakları hemşireleri nasıl bulacaklarını bilememeleri ve onları izleyecek zamanın çok az olması,
Editor önyargıların, politikaların ve süreçlerin hemşireleri kaynak olarak kullanma yolunun önüne geçebilmesi.

Hemşireleri muhabirlerden uzak tutan engeller

Sağlık kuruluşlarının ve üniversitelerin iletişimden sorumlu personellerin, gazeteciler özel olarak istemedikçe herhangi bir konuda kurumda görevli hemşireleri kaynak/uzman kişi olarak sunmaması,
Hemşirelerin ve hemşirelik derneklerinin medyanın dikkatini çekme konusunda stratejik davranamaması.

Kaynak: Mason, D. J., Glickstein, B. & Westphal, K. (2018). Original Research: Journalists' Experiences with Using Nurses as Sources in Health News Stories. *American Journal of Nursing*, 118(10), 44.

Hemşireler, medyada yer alan sağlıkla ilgili haber içeriklerinin niteliğini artıracaklarından, sağlık muhabirleri bu önyargıların farkına vardırılmalı ve yazdıkları içeriklere hemşireliği daha fazla katmaya çalışmalıdırlar. Hemşireler ve hemşirelik örgütlerinin de hemşirelerin bilimselliğinin ve uzmanlığının tanıtımını önemsemeleri, gazetecilere ve halkla ilişkiler personeline ulaşmak için daha fazla çaba göstermeleri gerekmektedir (Mason, Glickstein ve Westphal, 2018).

Hemşireler, 1990'lı yılların ortalarında hemşirelerin sağlık hizmetlerine ne gibi katkıları olduğuna ilişkin kamuoyunu şekillendirmek için stratejik bir kampanya başlatmışlardır. ABD'de 10 yıl boyunca, sağlık sisteminin maliyet odaklı yeniden yapılanması ve sağlık hizmeti sunan kuruluşlarının küçültülmesi gibi başlıklarda yapılan uygulamalar sonucunda, birçok kurum hemşirelik pozisyonlarını ortadan kaldırmaya çalışmış ve hemşire yerine daha düşük eğitimli yardımcı sağlık personeli istihdam etmeye yönelmiştir. Bu uygulamalara yanıt olarak Amerikan Hemşireler Derneği, "Her hasta gerçek bir hemşireyi hak eder." başlıklı bir medya kampanyası başlatmıştır. Yaklaşık birkaç milyon dolar yatırılan bu kampanyada, belirlenen slogan televizyon, radyo ve yazılı reklamlarla topluma ve politika yapıcılara ulaştırılmıştır. Çabalar etkili olmuş ve hemşirelerin istihdamına ilişkin düzenlemelerden geri adım atılmıştır (Mason, Dodd ve Glickstein, 2006).

Etkili bir gazetenin manşeti, hemşireleri "birinci basamak sağlık hizmeti sağlayıcıları" olarak kamuoyuna sunduğunda, konu politikacıların ve kamuoyunun gündeminde yer alabilmektedir. 2000 yılında USA Today'in ön sayfasında, Amerikan Hemşirelik dergisinde yayınlanan "Resüsitasyon ve İnvaziv Prosedürler Sırasında Aile Varlığı" başlıklı çalışmaya yer verilmiştir. Böylelikle televizyon, radyo, yazılı medya ve internetin kapsama alanları konunun kamuoyu gündeminde kalmasını ve tartışılmasını sağlamış, bunun sonucunda sağlık kurumlarının konuya ilişkin politikalarını incelemeleri ve değiştirmeleri için baskı oluşmuştur (Mason ve ark., 2006).

Ertem, Dönmez ve Oksel (2009) yaptıkları çalışmada, Türkiye'de baskı sayısı/tirajı en yüksek olan yedi gazetede hemşirelikle ilgili haberleri incelemiş ve bu gazetelerin internet adreslerinden arşivlerine ulaşarak "hemşirelik" anahtar sözcüğü ile hemşirelikle ilgili haberleri değerlendirmişlerdir. Gazetelerde incelenen haberlerde, hemşirelik ile ilgili başlıklara yer verilmemesi, yer verilen haberlerin çoğunun köşe yazısı türünde olduğu, çıkan haberlerin çok azının kaynağının sağlık personeli olduğu, çoğunlukla olumsuz duygu tonunda kaleme alındığı ve içeriklerin hemşireliğin bilimsel yönünü yansıtmadığı belirlenmiştir.

Hemşirelerin COVID-19 Sürecinde Medyayı Kullanmaları

Uluslararası salgına neden olan COVID-19, Çin'in Wuhan kentinde ortaya çıkmış (Gao ve ark., 2020) ve ülkelerin bu salgına karşı hazır olmamaları, alınacak önlemlerde bazı gecikme ve karmaşaların yaşanması, hastalığın bulaşma hızının yüksek olması gibi etmenler yayılımın salgınla sonuçlanmasına neden olmuştur (VanderWeele ve ark., 2020). Kısa sürede küresel bir salgın durumuna gelen bu kriz durumu, yalnızca tıbbi değil, sosyal, mesleki, politik, ekonomik, etik ve ahlaki bazı sonuçların ortaya çıkmasına yol açmış ve şimdiye kadar birçok ülkede etkisini göstermeye devam etmektedir. İnternet

üzerinden paylaşılan haber, köşe yazısı ya da sosyal paylaşımlarda “COVID-19 salgınından sonra artık hiçbir şeyin eskisi gibi olmayacağı” söylemi, bu etkinin ne kadar derin hissedildiğini göstermektedir (Üstün ve Özçiftçi, 2020).

Bu salgın sürecinde; Türkiye’de hemşireler, hemşire akademisyenler ve sağlık çalışanları ulusal haber kanalları, sosyal medya ve telekonferans uygulamalarında COVID-19 ile ilgili program ve panellere katılıp, güncel değerlendirmelerde bulunmuşlardır. Türk Hemşireler Derneği (THD) tarafından COVID-19 salgınında acillerde, yoğun bakım ünitelerinde, kliniklerde, ameliyathanede, aile sağlığı merkezlerinde, evde sağlık hizmetlerinde görev yapan hemşirelerin ve yönetici hemşirelerin en güncel ve kanıta dayalı bilgilere ulaşması, uyum ve hizmet içi eğitimlerinde kullanılması için “COVID-19 Hemşire Eğitim Rehberi ve Bakım Algoritmaları” başlıklı bir kaynak kılavuz, “kişisel koruyucu ekipman kullanımı ve el hijyeni” konulu iki video hazırlanmıştır (THD, 2020).

Yönetici Hemşireler Derneği (YÖHED), salgının başladığı ilk günden bu yana yönetici hemşireler ile iletişimini güçlü biçimde sürdürmüş, THD ve diğer özel dal dernekleri ile iş birliği ve etkileşim içinde hareket ederek kriz döneminde yönetici hemşirelerin yanında olmaya çaba göstermiştir. Bu bağlamda, kriz yönetiminde önerileri içeren 12 maddelik görüşlerini yönetici hemşireler ile paylaşmış ve “COVID-19 salgını: Yönetici Hemşireler İçin Rehber” kitapçığını oluşturmuştur. Ayrıca THD ve dal dernekleri, bilimsel etkinlikler yaparak ve sosyal medya aracılığıyla meslektaşlarıyla paylaşımlarda bulunmuşlar, görsel medyada görüşlerini aktarmışlardır (Baykal ve ark., 2020).

İlgili başlıklarda uzman hemşire akademisyenler, Türk Hemşireler Derneği ile Türk Yoğun Bakım Hemşireleri Derneği üyeleri ve yöneticileri konuk oldukları haber kanallarında ve programlarda hemşirelerin pandemi sürecindeki deneyimlerini, zorluklarını ve önerilerini paylaşmışlardır. Pandemi süreci ve süreçte hemşirelerin rollerine ilişkin programlar, birçok sağlık meslek üyesinin katıldığı paneller düzenlenmiştir. Sürecin başında ertelenen kongreler ve bilimsel programlar sanal olarak gerçekleştirilmiş, kesintiye uğrayan eğitim programları çevrimiçi olarak sürdürülmüştür.

Hemşireler, hemşire akademisyenler ve sağlık çalışanları bu ve buna benzer birçok medya araçlarını kullanarak COVID-19 süreci ile ilgili toplantılar düzenlemişlerdir. Hemşirelerin, çalışma yaşamında giderek yaygınlaşan sosyal medyayı ve erişebildikleri diğer medya araçlarını kullanmaları, mesleki yaşamları ile ilgili farkındalıklarını da artırmaktadır. Bu farkındalıkla birlikte üretilen içeriklerin ve oluşturulan kampanyaların sağlık kurumlarının yöneticilerinin ve politikacıların dikkatlerini çekeceği ve konu ile ilgili kararlar alırken ve politikalar geliştirirken etkilenmelerini sağlayacağı umulmaktadır.

Sonuç ve Öneriler

Toplumumuzda medya, kamu yönetimini ve siyasi kampanyaları şekillendiren en etkili güç olabilmektedir. Hem bireysel hem de örgütlü olmak üzere hemşireler, medya savunuculuğu yaparak ve mesleğin medyada tanınırlığını, sağlık ve hemşirelikle ilgili politikaların oluşturulmasında daha etkin davranarak, kamu yönetimini ve karar yapılarını etkileyebilirler. Kamuoyunu etkilemenin en önemli yollarından biri de medyada okunan ya da duyulan haberlere yanıt vermektir. Hemşire araştırmacılarının çalışmalarını gazetecilere iletmede daha etkin olmaları gerekmektedir. Çoğu gazeteci, kavramsal çerçeveler, tanımlayıcı ve özet istatistiklerin ötesinde ayrıntılarla ilgilenmemekte, daha çok araştırmanın neden halkın ilgisini çekeceğini, birincil bulguların neler olduğunu ve bu bulguların nasıl kullanılabileceğini bilmek isterler. Hemşirelik araştırmalarının kamuoyuna yaygınlaştırılmasına yönelik daha atılgan bir yaklaşım, halkın hemşirelik konusundaki algısını bir bilim olarak geliştirirken, politika yapıcılar da olmak üzere araştırma sonuçlarının kullanımını destekleyecektir. COVID-19 salgını sürecinde hemşireler katıldıkları her türlü etkinlikte, sağlık hizmetlerinde toplum sağlığı açısından hemşirelerin en önemli noktada oldukları belirtilmiştir. Bu sürecin, daha özenli çabalarla COVID-19 ile mücadelede, hemşirelerin mesleki konumunun daha olumlu yönde konuşulacağı bir zaman olacağı öngörülmektedir.

Çıkar Çatışması: Bildirilmemiştir.

Finansal Destek: Yoktur.

Conflict of Interest: Not reported.

Funding: None.

Kaynaklar

Baykal, Ü., Türkmen, E., Alan, H., Yılmaz Başulaş, Ç., Göktepe, N., Gümüş, E., & Eren Tekin, D. (2020). Türkiye’de covid-19 salgını: Kriz yönetiminde yönetici hemşirelerin deneyimleri ve Yönetici Hemşireler Derneği’nin faaliyetleri. *Koç Üniversitesi Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 17(3), 290-294.

Buresh, B. & Gordon, S. (2006). *From silence to voice: What nurses know and must communicate to the public*. Ithaca, NY: Cornell University Press.

- Cinelli, M., Quattrociochi, W., Galeazzi, A., Valensise, C. M., Brugnoli, E., Schmidt, A. L., ...& Scala, A. (2020). The covid-19 social media infodemic. *arXiv preprint arXiv:2003.05004*.
- Ertem, G., Dönmez, Y. C. & Oksel, E. (2009). Günlük gazetelerde hemşirelik haberlerin incelenmesi. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 2(2), 70-75.
- Gao, J., Zheng, P., Jia, Y., Chen, H., Mao, Y., Chen, ...& Dai, J. (2020). Mental health problems and social media exposure during COVID-19 outbreak. *PLoS One*, 15(4), e0231924.
- Hallam, J. (2012). *Nursing the image: Media, culture and professional identity*. Routledge.
- Howard, P. N. & Parks, M. R. (2012). Social media and political change: Capacity, constraint, and consequence. *Journal of Communication*, 62(2), 359-362.
- Institute of Medicine. (2003). *The future of public's health in the 21st century*. Washington DC: The National Academies Press.
- Kidd, M. A. (2016). Archetypes, stereotypes and media representation in a multi-cultural society. *Procedia—Social and Behavioral Sciences*, 236, 25-28.
- Kramer, A. D., Guillory, J. E. & Hancock, J. T. (2014). Experimental evidence of massive-scale emotional contagion through social networks. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 111(24) 8788–8790.
- Kress, D., Godack, C. A., Berwanger, T. L. & Davidson, P. M. (2018). The new script of nursing: using social media and advances in communication—to create a contemporary image of nursing. *Contemporary Nurse*, 54(4-5), 388-394.
- Mason, D. J., Dodd, C. J. & Glickstein, B. (2006). Harnessing the power of the media to influence health policy and politics. In D. J. Mason, J. K. Leavitt & M. W. Chaffee (Eds.), *Policy and politics in nursing and health care* (5th ed., pp. 149-168). St. Louis, Saunders.
- Mason, D. J., Nixon, L., Glickstein, B., Han, S., Westphal, K. & Carter, L. (2018). The Woodhull study revisited: nurses' representation in health news media 20 years later. *Journal of Nursing Scholarship*, 50(6), 695-704.
- Mason, D. J., Glickstein, B. & Westphal, K. (2018). Original research: Journalists' Experiences with using nurses as sources in health news stories. *American Journal of Nursing*, 118(10), 42-50.
- McAllister, M., Downer, T., Hanson, J. & Oprescu, F. (2014). Transformers: Changing the face of nursing and midwifery in the media. *Nurse Education in Practice*, 14(2), 148-153.
- Mihailidis, P. & Viotty, S. (2017). Spreadable spectacle in digital culture: Civic expression, fake news, and the role of media literacies in "post-fact" society. *American Behavioral Scientist*, 61(4), 441-454.
- Niederkrotenthaler, T., Stack, S., Till, B., Sinyor, M., Pirkis, J., Garcia, ... & Tran, U. S. (2019). Association of increased youth suicides in the United States with the release of 13 reasons why. *JAMA Psychiatry*, 76(9) 933-940.
- O'Connor, S., Jolliffe, S., Stanmore, E., Renwick, L., Schmitt, T. & Booth, R. (2017). A mixed study systematic review of social media in nursing and midwifery education: Protocol. *Journal of Advanced Nursing*, 73(8), 1989-1996.
- Sadioğlu, M. (2018). *Sosyal medya ve dış politika ilişkisi: CNN etkisi'nin ardından Aylan Bebek örneği* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul, Türkiye. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=dO1ZL7feCUoSw-oB4fy-C1A&no=XBDEnTGZ5QJCQsmS2W0g-g>
- Salvage, J. & White, J. (2019). Nursing leadership and health policy: Everybody's business. *International Nursing Review*, 66(2), 147-150.
- Scott, H. (2015). *The Oxford handbook of early modern European history, 1350–1750, I: Peoples and place, and II: Cultures and power*. London, England: Oxford University Press.
- Schroeder, R. (2018). Towards a theory of digital media. *Information, Communication & Society*, 21(3), 323-339.
- Sigma Theta Tau International. (1997). *The Woodhull study on nursing and the media: Health care's invisible partner*. Indianapolis, IN: Sigma Theta Tau International, Center Nursing Press. <http://hdl.handle.net/10755/624124>
- Smith, D. R. & Watson, R. (2016). Career development tips for today's nursing academic: Bibliometrics, altmetrics and social media. *Journal of Advanced Nursing*, 72(11), 2654-2661.

Solomon, N. (2005). Big money, self-censorship and corporate Media. In E. D. Cohen (Eds.), *News incorporated: Corporate media ownership and its threat to democracy* (pp. 53-78). Amherst, NY: Prometheus Books.

Türk Hemşireler Derneği (THD) (2020). *COVID-19 hemşire eğitim rehberi ve bakım algoritmaları-kişisel koruyucu ekipman kullanımı ve el hijyeni*. <https://www.thder.org.tr/covid-19-hemsire-egitim-rehberi-ve-bakim-algoritmaları-ve-kisisel-koruyucu-ekipman-kullanimi-ve-el-hijyeni> (Erişim: 23.06.2020)

Üstün, Ç. & Özçiftçi, S. (2020). COVID-19 pandemisinin sosyal yaşam ve etik düzlem üzerine etkileri: Bir değerlendirme çalışması. *Anadolu Kliniği Tıp Bilimleri Dergisi*, 25 (Supplement 1), 142-153.

VanderWeele, T. J., Chen, Y., Long, K., Kim, E. S., Trudel-Fitzgerald, C. & Kubzansky, L. D. (2020). Positive Epidemiology? *Epidemiology*, 31(2), 189-192.

Vosoughi, S., Roy, D. & Aral, S. (2018). The spread of true and false news online. *Science*, 359(6380), 1146-1151.

Zhelutukhina, M. R., Slyshkin, G. G., Ponomarenko, E. B., Busygina, M. V. & Omelchenko, A. V. (2016). Role of media rumors in the modern society. *International Journal of Environmental and Science Education*, 11(17), 10581-10589.